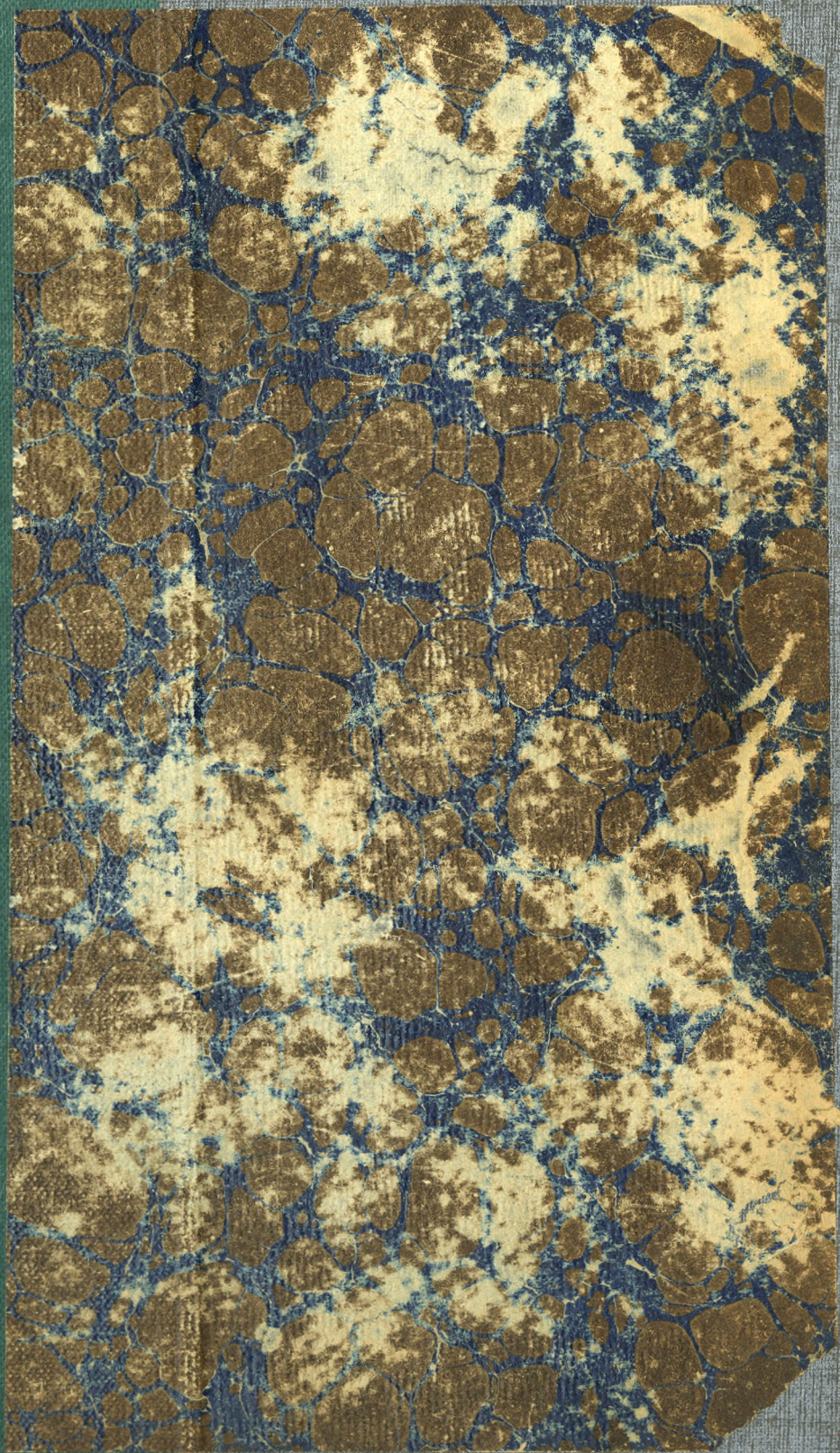

Politikai
röpiratok.

143.

10 kr.

10 kr.

Ki köteles katonává lenni? Az új védrendszer.

143

1868.

9.

2259

- Mennyi ideig kell a hadsereg-nél?*
 - Mennyi ideig a tartalékban?*
 - Mennyi ideig a honvédségben szolgálni?*
 - Ki mentetik fel?*
 - Kinek lehet igénye 3 évi szolgálat helyett a hadsereg-nél, 1 évi szolgálatra?*
 - Mikor nőülhet a véd-kötelezett?*
- stb. stb.*

A nemzet felfegyverzése vagy a népfelkelés.

Kapható minden könyvtár- és könyvkötőnél az országban.
 Nagyban Bartalits Imrénél Pesten (Sebestyéntér 2. sz.)

Magyar Királyság
Közlekedési Minisztérium
1868

Magyar Királyság
Közlekedési Minisztérium
1868

Ki köteles katonává lenni ?

A védelmi kötelezettség általános, és minden védképes állampolgár által személyesen teljesítendő, kivévn ha szolgálatra képtelen, vagy igényt tarthat a felmentésre.

A fegyveres erőt képezik : a hadsereg, hadi tengerészet, honvédség és népfelkelés.

A hadseregbe, hadi tengerészetbe, vagy a honvédségbe lépés kötelezettsége kezdődik azon naptári év január 1-jétől, melyben a hadköteles 20-dik életkorát betölti.

A szolgálati kötelezettség a hadseregnél és a hadi tengerészetnél tart : a) három évig a sorhadállományban és b) hét évig a tartalékban ; honvédségben : a) két évig azoknál a kik szolgálatkötelezettségüknek a hadseregben eleget téve, áthelyeztetnek a honvédségbe és b) tizenkét évig a honvédek közé közvetlenül sorozott védkötelesekre nézve.

A kik szolgálatkötelezettségüket a hadi tengerészetnél teljesítették, a honvédségi szolgálatra nem kötelezvék.

A szolgálati idő a rendes állítási időszak alatt minden besorozott hadkötelesekre nézve az állítási év október 16-tól, az ezen időszakon kívül besorozottakra nézve pedig a besorozás napjától kezdődik.

A felkelési szolgálatkötelezettség a 18 éves életkor meghaladása után következő év jan. 1-től kezdődik ; végződik pedig a 40 éves életkor betöltése után és kiterjed mindazokra, a kik sem a hadsereg és hadi tengerészet, sem a honvédség állományába nem tartoznak.

A ki védköteles korban nyer állampolgárjogot vagy állandó megtelepedésre engedélyt, az életkorának a jelen törvény értelmében megfelelő védkötelezettséget teljesíteni tartozik, minden tekintet nélkül arra, eleget tett-e és mi módon, védkötelezettségének azon államban, a melyből ide átköltözött.

Mi hivatása van a hadseregnek ?

A hadsereg és a hadi tengerészet hivatása : Ő Felsége összes birodalmának kül ellenség elleni megvédése, s a belrend és biztosság fentartása.

A honvédség háború idején a hadsereg támogatására és a belvédelemre, béke idején pedig kivételesen a közrend fentartására is van hivatva.

A felkelés háború idején a védelmi erőnek legvégső megfeszítése, a hadsereg és honvédség támogatására, az ellenség behatolásának megakadályozása, vagy az országba már benyomult ellenség leküzdése végett.

A felkelés e végből, mint a véderő kiegészítő része, a népjog oltalma alá helyeztetik.

A kik a hadsereg (hadi tengerészet) állományába tartoznak, és sorhadi szolgálatra kötelesek, a katonai hatóságok felhívásának minden időben eleget tenni tartoznak.

Mennyi ideig kell a tartalékban szolgálni ?

A tartalék első évfolyamába lépendő hadkötelezettek, azon esetre, ha a hadseregbeli (hadtengerészetbeli) szolgálat viszonyai vagy a hadikiképzetés feltételei elkerülhetetlenül úgy igényelnék, a közös hadügyér jóváhagyásával, ezen év folyamára, a tetteges szolgálatban megmaraszthatók, vagy arra berendelhetők ; az ilyek azután tartalékos kötelezettségük további tartamára minden hadgyakorlattól felmentvék.

A tartalék azonkívül csak ő Felsége parancsára szállíthatatik be a hadsereg és haditengerészet kiegészítése (pótlása) végett a hadi létszám erejéig.

Ha a tartaléknak csak egy részét szükséges tetteges szolgálatra szólítani, ennek a korosztályok sora szerint, t. i. a legifjabb korosztályon kezdve kell megtörténni.

A honvédség behívása és mozgósítása hasonlóan csak ő Felsége a király parancsára a honvédségi törvény szabályai szerint eszközöltetik.

Mikor történik a felkelés elrendelése ?

A felkelés elrendelése ő Felségének parancsára a honvédelmi miniszter útján akkor és azon mérvben történik, a midőn s a mennyiben az ország az ellenséges megrohanás veszélye által közvetlen fenyegetve van.

A felkelés tetteges felhívása és alkalmazása az ő Felsége által kijelölt hadi parancsnok által eszközöltetik.

Ki által hivatik össze a tartalék és honvédség az időszakai fegyvergyakorlatokra ?

A tartalék és honvédség az időszakai fegyvergyakorlatokra az illetékes sorhadi és honvédségi hatóságok által hivatik össze.

Mennyi a teeljs hadi létszám ?

Az ő Felsége birodalmának közös védelmére szükséges szárazföldi és tengeri haderő az 1867. XII. t. czikk 13. §-a értelmében a birodalom

mindkét államfelének törvényhozása közt történt megállapodás alapján 800,000 főnyi teljes hadi létszámban állapittatik meg.

Ezen létszámba a tartalék is be van foglalva.

A hadseregnek és hadi tengerészetnek ezen hadi létszáma a legközelebbi 10 évre érvényes.

Ha időfolytán felmerülendő tapasztalatok nyomán a hadseregnek rendszeresített hadilétszámára nézve változtatás lenne teendő; az ide vágó javaslatok, mind a két államterület képviselőiteinek alkotmányos úton újabb megegyezés végett minden esetre még a kilenczedik év lefolyása előtt előterjesztendők.

Mennyi a honvédség szám-ereje ?

A honvédség összes szám-ereje ő Felsege birodalmának mindkét államában 200 ezerből fogván állani, ezen számhoz a magyar korona országai 82 zászlóalj gyalogsággal és 32 század lovassággal járulnak.

Az erre vonatkozó tüzetes intézkedések a honvédségi törvényben foglaltatnak.

Miként határoztatik meg az ujonczjutalék.

Évről évre mindkét államterület képviselőitének alkotmányos megszavazása alá fog bocsáttatni azon, a népesség számaránya szerint felosztandó ujonczjutalék, mely a hadsereg és hadi tengerészetnek az életbe léptetett törzs és oktató rendszer kivánalmi szerint fentebb megállapított számerőben (800,000 fő) leendő fentartására szükséges.

A két fél ebbeli jutalékának kivetésénél mindaddig, míg mind a két államterületen egyenlő alapelvekre fektetett új népszámlálás foganatosíttatnék, a lélekszámról jelenleg létező hivatalos adatok szolgálnak alapúl.

Hogyan egészittetik ki a hadsereg és haditengerészet ?

A hadsereg és haditengerészet kiegészittetik : a) a katonai képzőintézetek növendékeinek beosztása ; b) önkénytes beállítás ; c) hivatalból esz-közölt állítás ; d) rendes ujonczállítás által.

Hogyan egészittetik ki a honvédség ?

A honvédség kiegészittetik : a) kiszolgált tartalékosok beosztása, b) védkötelesek közvetlen beosztása, c) oly önkénytesek által, kik hadseregbeli szolgálat kötelezettségöknek eleget tettek, a mennyiben egyébiránt a honvédséghez nem tartoznának ; d) oly önkénytesek által, kik már nem honvéd-kötelezettek, s 36 éves életkorukat meg nem haladták.

Az e) és d) alatt említett önkéntesek szolgálat-kötelezettsége két évre, esetleg háboru tartamára terjed.

Kik léphetnek a hadseregbe, a haditengerészetbe és honvédségbe ?

A hadseregbe, a haditengerészetbe, és honvédségbe léphet: a) a ki ő Felsége birodalmának egyik vagy másik részében honpolgári jogot, vagy a magyar korona területére nézve állandó megtelepedési engedélyt nyert; b) a ki legalább 59 bécsi hüvelyknyi testmagasság mellett a szükséges szellemi képességgel bír; a hadsereg számára szükséges mesteremberek, hajóslegények és hajó-kézművesek, testi nagyságra való tekintet nélkül elfogadtatnak; c) a ki életkorának legalább 17-ik évét betöltötte, de 36-ik évét még túl nem haladta.

Külföldiek a törvényszerű sorkatonai szolgálatidőre, a b) és c) pontokbeli feltételek alatt kivételesen csak ő Felsége engedélyével vétethetnek fel a hadseregbe, ha kormányuktól eziránt feltétlen engedélyt képesek felmutatni.

Ideiglenesen kik mentesek ?

A hadseregbe, hadi tengerészetbe vagy a honvédségbe való belépés kötelezettsége alól ideiglenesen mentesek: 1. a keresetképtelen apának vagy özvegy anyának egyetlen fia; 2. az apa halála után a keresetképtelen nagyapának vagy özvegy, vagy nagyanyának egyetlen unokája, ha azoknak fiok nincsen; 3. teljes árvaságra jutott testvéreknek egy bátyja.

Azonban csak a házasságból származott s a vér szerinti egyetlen fiúnak, unokának vagy bátyának lehet felmentetésre igénye, s csak azon esetben, ha felmentetésétől szülőinek, öreg szülőinek vagy testvéreinek eltartása függ s ő e kötelezettséget teljesíti is.

Egyetlen fiúnoka vagy bátyával egyenlő igényűeknek tekintetnek ugyanazon feltételek alatt azok is, a kiknek egyetlen vagy több fivéroik: a) a sorhadi, vagy tartalékbeli szolgálat kötelezettség alatt állanak; b) 18 évesnél ifjabbak, c) gyógyíthatlan szellemi vagy testi fogyatkozások miatt bármi keresetre képtelenek.

A ki ezen alapon ideiglen felmentetett, de felmentési czimét feladja, vagy annak feltételeit nem teljesíti; korosztályához képest a hadseregbe, haditengerészetbe, vagy honvédségbe való belépés kötelezettsége alá esik,

Az ideiglenes felmentés tárgyában a sorozó bizottság határoz, melynek határozatai ellen a honvédelmi miniszteriumhoz lehet felyebb folyamodni.

A honvédelmi miniszterium által helybenhagyott ujonczállítási bizottsági határozat ellen felyebb folyamodni nem lehet.

Oly védkötelesek, kik a tulajdonképeni hadiszolgálatra bár nem, de egyéb hadi célokra szükségelt másnemű szolgálatokra, polgári hivatásukhoz képest alkalmasok, háboru esetében ily szolgálatok tételére kötelezhetők.

Hogyan soroztatnak be a katonaképző intézetek növendékei ?

A katonaképző intézetekből kilépő növendékek besorozása a hadseregbe (a hadi tengerészetbe) a katonai hatóságok által az e végre fennálló külön szabályok értelmében eszközöltetik.

Az ily intézetekben kiképzett díjmentes vagy alapítványi növendékek 10 évig, a féldíj vagy fizetés mellett felvett és kiképzett növendékek pedig 7 évig tartoznak az intézetből történt kilépés napjától számítva a hadseregben (hadi tengerészetben) folytonosan és valósággal szolgálni.

Önkényt kik léphetnek a hadseregbe vagy haditengerészetbe ?

Minden belföldi beléphet önkényt a hadseregbe vagy hadi tengerészetbe, ha e végre a törvényszerű kellékekkel bír.

Az önkénytes belépésből kizárvák azok, a kik valamely bűnvádi elmarasztás folytán nincsenek polgári jogaik teljes élvezetében.

Kiskorúaknál az önkénytes beléphetésre az atya vagy gyám beleegyezése szükséges.

Az önkénytes a hadtestületet, melyben szolgálni kíván, maga választhatja; feltéve, hogy az illető testület önkénytesek befogadására jogosult s hogy az önkénytes az abba leendő felvételére képesítve van.

Azon védköteleseknek, kik korosztályuknál fogva a rendes sorozásra már meghívtak, az avatási ideny alatt az önkénytes belépés nem engedtetik meg.

A ki sorozásra előállani törvényszerűleg köteles volt és meg nem jelent, ez által önkénytes beléphetési jogát mindaddig elveszti, míg az ujonczállítási bizottság részéről ezen mulasztás tárgyában hozandó határozatnak magát alá nem vetette.

Hogyan léphetnek be önkényteseknek azon belföldiek, kik tanintézetek növendékei ?

Oly belföldiek, kik a képzettség oly fokán állanak, mely valamely főgymnasiunban, valamely főreáltanodában, avagy ezekkel egyen, vagy más magasabb rendű tanintézetben végzett tanulmányoknak megfelelnek, s erre nézve magukat nyilvános vagy nyilvánossági joggal felruházott ilyen intézetek bizonyítványaival igazolni képesek, ha a hadseregbe önkényt

belépnek s a szolgálatjuk ideje alatt maguk költségén ruházkodnak, magukat felszerelik és élelmezik (lovasságnál a lovat is megszerzik és a ló tartásáról gondoskodnak), béke idején belépésüktől számított egy évi tényleges szolgálat után, mint tartalékosok, szabadságra bocsáttatnak.

Mely tanintézetek tekintessenek a főgymnasiumokkal vagy főreál-tanodákkal egyenrendűeknek? — a két miniszterium és a közös hadügyminiszterium egyetértésével fog megállapíttatni.

Hasonlag a fentérintett tanintézetek oly szegényebb sorsú tanulói is, kik rendes és nyilvános tanulók sorába tartoznak, erkölcsi jó magok-viséletűek, a főtantárgyakból kitünő osztályzatot nyertek, és az érettségi vizsgálatot letették, vagy az állam-vizsgát kitünő sikerrel végezték, az illető miniszterium javallatára a közös hadügyminiszter engedélyével, mint egy évi önkénytesek léphetnek hadiszolgálatba, melynek tartama alatt ruházati, felszerelési és élelmezési költségeik a közös hadügyi költségvetésből fedeztetnek.

Ha ezen önkénytesek a tartalék és honvédtisztek részére szabályozott vizsgát jó sikerrel letették és egy évi szolgálatukat betöltötték, a létező, vagy bekövetkezendő fogatkozásokhoz képest sorrendben mint tisztjelöltek tartaléktisztekké neveztetnek ki.

Ezen tisztek a további védkötelezettségök ideje alatt még három, mindannyiszor legtovább négy heti tartamu fegyvergyakorlatra berendelendők.

Mozgósítás esetében az ily tisztek törvényes hadkötelességükhöz képest, vagy a hadsereg-nél vagy honvédség-nél alkalmazandók.

Hogyan fogadtatnak be egy évi szolgálattartamra a tengerészek?

Azon tengerészek, a kik általános műveltségükre nézve úgy, mint szintén belföldi tengerészeti tanintézetekben jó sikerrel végzett tanulmányaikra nézve is magukat bizonyítványokkal igazolják, a haditengerészetbe egy évi önkénytes szolgálatra befogadtatnak, a nélkül, hogy ruházati és élelmezési költségeiket sajátjokból kellene fedezniök; és jó sikerrel letett vizsga után a szükséghez képest tengerészeti tartalék-tisztekké neveztetnek ki.

Ezen tartalék-tisztek háború esetében a tengerészet bárminemű szolgálatára kötelezvék.

Hogyan fogadtatnak be az orvosok és orvostanulók, és gyógyszerészek egy évi önkénytesekül?

Az orvosok és orvostanulók egy évi önkénytes szolgálatukat katonai kórházakban, az állatorvosok és állatorvostanulók pedig mint állatgyó-

gyász gyakornokok, valamely szekeresz-században is teljesíthetik, ha erre való képzettségüket igazolják.

Háboru esetében szolgálati kötelezettségükhöz képest a sorhadban (hadi tengerészetben), a honvédségben és táborig vagy állandó kórházakban is alkalmaztatnak.

A gyógyszerészek az egy évi önkénytes szolgálatot katonai gyógyszer-tárakban teljesíthetik és háboruban hasonló módon alkalmaztatnak, mint a védköteles orvosok.

Mily eljárásban részesülnek a papjelöltek ?

Minden törvényesen bevett egyház és vallásfelekezet papjelöltjei, ha a hadseregbe (haditengerészetbe) vagy a honvédség közé besoroztatnak, hittudományi tanulmányaik folytathatása végett szabadságra bocsátatnak.

Pappá szenteltetésök, illetőleg lelkésszé lett kineveztetésök után az illetők a hadsereg lelkészeti lajstromába igtattatnak és háború esetében védkötelezettségükhöz képest vagy a hadseregnél (haditengerészetnél) vagy a honvédségnél, mint szintén táborig vagy állandó kórházaknál is, mint lelkészek alkalmazhatók.

Ha azonban ily papjelöltek hittudományi tanulmányaikkal felhagynak, vagy papi hivatásukról lemondanak, hadi szolgálatra szólítandók.

Mily eljárás alá jutnak a hivatalnokok ?

A hadsereg (haditengerészet) és honvédség kötelékében álló államtisztviselők, a felséges uralkodó ház magánecsaládi és ősi alapjain alkalmazott hivatalnokok, s közalapok hivatalnokai, az országos és kerületi képviselők, a megyei és városi törvényhatóságok és politikai közigazgatással megbízott községek tisztviselői (a mennyiben ezen állomásokra a jogi és államtani tanulmányok bevégzésének igazolása megkívánatik) továbbá a nyilvánossági joggal bíró tanintézetek tanárai és tanítói háború esetében a közigazgatási szolgálat és tanítás folytatására nélkülözhetlen számban az illető szakminiszter ajánlatára ő Felsége a király engedelmével alkalmazásukban meghagyatnak.

Mily eljárásban részesülnek a népiskolák tanjelöltjei és tanítók ?

A népiskolák tanjelöltjei s az ilyeknél alkalmazott tanítók, továbbá azok, kik örökség útján jutottak valamely mezőgazdaság birtokába, ha rendes birtokukon laknak, abban maguk gazdálkodnak s az ily birtok földjöveldelme egy öt tagu család önállólagos eltartására elégséges, de vi-

szont azon mérv négyszeres mennyiségét meg nem haladja, a hadseregbe (haditengerészetbe) vagy a honvédségbe történt besoroztatások után a népoktatást és illetőleg a gazdaság kezelését legkevésbé akadályozó időszakban, nyolcz hét alatt katonailag kiképzendők, azután szabadságolandók és béke idején ezen felül csak az időszakai fegyvergyakorlatokban való részvételre szorítandók.

A magasabb kiképzettséggel nem bíró tengerészek mily eljárás alá jutnak ?

A haditengerészetben beosztott oly tengerészekre nézve, kik belföldi tanintézetekben végzett tanulmányaikra nézve magukat nem igazolhatják, ugyszintén a gépészekre nézve is, előképzettségeknek s a hajóhad körüli szolgálatban lett kiképzettévéőknek irányadó tekintetbe vételével, a tetteleges szolgálati idő béke idején egy évi tartamra is leszállítható s rendszerint 3 éven túl nem terjedhet.

A haditengerészetbe beosztott oly tengerészek, a kik belföldi tengerészeti vagy nagy hajóépítési tanintézetekbe járnak, béke idején a tanidőre szabadságra bocsátandók.

Hogyan osztatik fel a védkötelesek száma a birodalom két állama közt ?

A hadseregbe (haditengerészetbe) sorozandó védkötelesek száma ő Felsege birodalma két állama közt a népesség számarányához képest, e szám viszont az egyes ujonczozási járásokra, ezeknek a tapasztalat által igazolt ujoncz-állítási képességek arányában osztandó fel; ha azután valamelyik ujonczozási járás a ráeső mennyiséget előre láthatólag kiállítani nem tudná, a hátralék ugyanazon hadkiegészítési kerületnek többi járásaira vettetik ki.

Mikor történik a sorozás ?

Rendes állítás utján a sorozás a hadseregbe (haditengerészetbe) és honvédségbe minden év augusztus 16. és október 15-ke közti időszakban történik.

Hogyan fogatosittatik az állítás ?

Az állítás az ujonczozási járásba tartozó védkötelesek közül korosztályi sorrend és minden korosztályban sorsolási számrend szerint vegyes bizottságok által fogatosittatik.

Egy és ugyanazon évi január 1-ső és decz. 31-ike közt született valamennyi ifju egy korosztályt képez, s a születési év szerint neveztetik meg.

A sorozásra három korosztály hivatik fel.

A hadsereg és tengerészet minden területéhez lehetőleg tekintetbe véve a besorozottak kívánságait, az oda legalkalmasabb egyéniségek osztatnak be.

A külön fegyvernemek és intézetek szükségeinek fedezése után az osztalék számához képest a tartozéki szám szerint besorozottak maradéka csupán magyar ezredekbe osztandó be.

A hadsereg és hadi tengerészet jutalékának teljes kiállítását követően az előállított három korosztálybeli hadszolgálatra alkalmasok felesleges újonczozási járásokként két egyenlő részben, azaz egyik fele a honvédségbe, a másik a póttartalékba osztandó.

A póttartalékba osztott egyének, képesültségükhöz képest, a hadsereg különféle testületei részére az összeírási lajstromokban előjegyeztetvén, így béke idején polgári foglalatosságuk mellett meghagyatnak s csupán háboru esetére fordíthatnak ő Felsőge a király rendeletére életkorukhoz képest a hadsereg vagy honvédség kiegészítésére.

Háboru után a bevont póttartalékosok, a hadsereg- vagy honvédkötelekből korábbi helyzetökbe visszabocsátatnak.

Azon védkötelesek, kiknek a harmadik korosztályban az ideiglenes szolgálatmentesség megadatott; u. m. a keresetképtelen apának vagy özvegy anyának egyetlen fia stb.; — midőn a negyedik korosztályba lépnek, a póttartalékosok közé soroztatnak.

Azon évi december végével, melyben a póttartalékos egyén 32 éves életkorát betöltötte, rá nézve a póttartalékban való védkötelezettség megszűnik.

Az utólagos előállításnál és az elmulasztott előállási kötelezettség utólagos teljesítése meddig terjed?

Ha a hadseregbe lépésre kötelezett a rendes állításnál be nem soroztathatik, annak utólagos előállítása törvényszerű eszközök által foganatosítandó; időközben pedig az összeírási lajstromok sorrendje szerint azon legközelebbi alkalmas egyén sorozandó be helyette, a ki különben a póttartalék vagy honvédek közé lett volna osztandó.

Azon számmennyiség helyett azonban, mely a jelen nem levők közül a sorozási időszak végétől számítandó négy hónap alatt, a hadképeségi viszonyok közép aránya szerint, valószínűleg a hadseregbe és hadi tengerészetbe beállítható leendő, utólagos pótegyénül a legidősb korosztályból legmagasabb sorszámmal besorozottak közül ugyanannyi mégis kijelölendő, de rendes viszonyok közt négy havi szabadságra elbocsátandó.

Az elmulasztott előállási kötelezettség utólagos teljesítésére engedélyezett idő a betöltött 36 éves életkorig terjed.

Miként járnak el ha a felvétel megtagadtatott ?

A beállásra kötelezettek közül azok, kiknek felvétele a hadseregbe (haditengerészetbe) katonai részről megtagadtatik, a bizottság polgári tagjainak kivánatára elhatározás végett vegyes felülvizsgáló bizottság elé állíthatatnak.

Ezen bizottság elhatározása alá vetendők azon hadköteles egyének is, kik a hadseregnek, (hadi tengerészetnek) vagy honvédségnek már átadatván, besorozásuktól számított négy hónap alatt, mint alkalmatlanok, elbocsáttatásra kijelöltek.

Azon bizottság határozata ellen feljebb folyamodni nem lehet.

Ki viseli a sorsolás és állításra való megjelenés költségeit ?

A sorsolás és állításra való megjelenés költségeit minden hadkötelezett maga viseli; vagyontalanok a községek által segélyezendők, ezek viselik a község előjárójának és a hadkötelezettek hivatalos kíséretének költségeit is.

A felülvizsgálandók és a melléjük adandó kíséret utazási költségei az állampénztárra háromlandók.

Minden egyéb költség az illető hatóság hivatalos ügykezelésére nézve fennálló rendszabályok értelmében fedeztetik.

A fegyvergyakorlatok meddig tartanak a tartalékosoknál ?

A tartalékos legénység tartalék-kötelezettsége alatt háromszori, legfeljebb négy-négy hétig tartó fegyvergyakorlatra köteleztetik.

Tényleges szolgálatba történendő minden behívás egy gyakorlatul számittatik.

Azonfelül részükről évenként aratás után ellenőrségi gyülekezések tartatnak, melyek azonban egy napnál többet igénybe nem vehetnek.

A honvédség fegyvergyakorlatai és ellenőrzési gyülekezései a honvédségi törvényben vannak meghatározva.

A tartalékba való átlépés helyett lehet-e továbbra is sorhadi szolgálatot tenni ?

Annak, ki a hadseregben vagy hadi tengerészetben sorhadi szolgálat kötelezettségét tettelegesen szolgálatban betöltötte, ha további megtartása a

szolgálatra nézve előnyös, megengedettik, hogy a tartalékba való átlépés helyett s az utóbbi kötelezettsége tartamán túl, tetteges sorbeli szolgálátát évről évre önként folytathassa.

Azon anyagi kedvezmények, melyekben az ily módon és feltételek alatt önkényesen tovább szolgáló altisztek részesülnek, külön rendeletek által fognak szabályoztatni.

Ezen határozatok a honvédtörzsek és osztályoknál tetteg szolgáló altisztekre is kiterjednek.

Mily igényük van a tiszteknek ?

A tiszteknek, a kik tizenkét évig s e közben legalább 8 évig mint altisztek tetteg szolgáltak a hadseregben, a hadi tengerészetnél vagy a honvédtörzsek és osztályoknál s magukviseletéről kedvező igazolványt nyertek, igényük van alkalmazásra, akár valamely közszolgálatban, akár pedig az állam által segélyezett vasuti, gőzhajózási és egyéb vállalatoknál.

Ezen határozat foganatosítása külön törvény által fog szabályoztatni.

Mikép történnek az áttételek ?

A rangfokozatok megtartása melletti rendes áttétel a sorhadból a tartalékba, s ebből a honvédségbe és a honvédségből való elbocsáttatás, mindezen szolgálati osztályzatok időtartamának eltelte után, minden év december végével történik meg. Háború esetén ezen áthelyezés, illetőleg elbocsátás csak ő Felsege a király parancsára következhetik be.

Az áthelyezés vagy elbocsátás alkalmával az illető egyén igazoló okmányt nyer; ezen okmány kiállítása körüli késedelmezés a törvényszerű időn túl terjedő szolgálatkötelezettségre okúl nem szolgálhat.

Mikor engedélyezhető az elbocsátás ?

A szolgálatkötelezettség betöltése előtt csak akkor engedélyezhető az elbocsátás: a) ha a besorozás törvényellenes volt; b) ha elháríthatlan szolgálatképtelenség áll be; c) ha a katonának keresetképtelen atyát, özvegy anyát, testvért kell eltartani stb.; d) egy szolgálatban álló idősb fivérnek, kinek egyetlen öcscse a hadseregbe (a haditengerészetbe) vagy a honvédségbe besoroztatott, ha honlététől a szülők vagy testvérek eltartása függ, továbbá e) béke idején a legidősb korosztályból legmagasabb sorszámmal utólagos pót-egyén gyanánt besoroztattak, mihelyt egy jelen nem volt sorozandó az állítási időszak leteltétől számított négy hónap alatt a hadseregbe (haditengerészetbe) vagy a honvédek közé belépett.

A c) és d) alatt említettek, ha a harmadik vagy magasabb korosztályban vannak, az e) alatt nevezettek pedig azonnal a póttartalékba tételnek át.

Ki a fentebbi a) és b) pontjai esetében (feltéve, hogy a b) pontra vonatkozólag kétségen kívül kiderül, miszerint a hadképtelenség már a sorozáskor fenállott), ha az ujonczállítás bevégeztetése óta 4 hónap még nem telt le és a hadtartozéknak hijja van; azon legközelebbi alkalmas egyén, a ki előbb mint felesleges, a póttartalék, vagy a honvédség közé osztatott volt be, a hadseregbe, (haditengerészetbe) sorozandó. Ha azonban az elbocsátás csak négy hónap után következik be, ezen hiány a legközelebbi rendszeres állításnál pótlendő.

A kiket az ily állítás körül valami hiba terhel, a kincstár részére húsz forint kártérítési átalagot tartoznak fizetni, s ezen felül a büntető törvény vagy a szolgálati szabályok szerint rájuk háruló fenyítéknek vetvék alá. A ki saját hibáján kívül törvény-ellenes besorozás miatt kárt szenved, annak jogában áll azoktól, kik a hibát elkövették, kártérítést követelni. Bármilyen más elbocsátási esetekben kártérítés sem az egyén, sem a kincstár részére nem vétethetik igénybe.

Mikor tartoznak a kötelezettek magukat jelenteni ?

A legközelebbi rendes állításra megjelenni köteles korosztályok minden hadkötelezettje tartozik magát april havában, beiratás végett, illetékes községi vagy tartózkodási helyének előljárójánál akár írásban, akár személyesen jelenteni; ha pedig ezt a nélkül, hogy legyőzhetetlen akadályok hátráltatták volna, elmulasztandja: a további törvényszerű eljárásra veendő tekintet nélkül, száz forintig terjedhető pénzbírsággal vagy húsz napig tartható fogsággal büntetendő.

Az ily pénzbírságok azon helységbeli szegény-alap javára fordítandók, melyben az illető hadköteles tartózkodik.

A község-előljárók és az anyakönyvvezetők az ujoncz-állítási lajstromokhoz megkivántató segédokmányok valódiságáért az előállított egyén személy azonosságáért felelősek és tartoznak a politikai hatóságoknak az ujonczállítás végrehajtására vonatkozó mindennemű hivatalos eljárásaikban segédkezet nyújtani.

Mikor nősülhet a katona-kötelezett ?

A ki az ujonczállítási bizottság által hadiszolgálatra mindenkorra alkalmatlannak nem találtatott, vagy a harmadik korosztályban a sorhadi szolgálattól ideiglen fel nem mentetett, valameddig a harmadik korosztályból ki nem lépett, meg nem nősülhet.

Különös tekintetet érdemlő körülmények közt, kivételes nősülési engedélyadásra a honvédelmi magyar kir. miniszterium van jogosítva; de ezen engedély az illetőt a hadseregbe (haditengerészetbe) vagy a honvédségbe lépés kötelezettségétől fel nem menti.

A katonakötelezettnek szabad-e külföldre utazni?

Ha az első, második vagy harmadik korosztályba tartozó katonakötelezett engedély nélkül oly külföldi utazásra kél, melyre az utlevél-szabályok szerint utazási engedély szükségeltetik, a korosztály és sorszám szerint sorozás előnyeit elveszti.

Mi történik azzal, ki tilalom áthágásával megnősült?

Azon védköteles, ki a fentebb körülírt tilalom áthágásával megnősült, a korosztály szerinti sorozás kedvezményét elveszti és sorshuzás nélkül hivatalból besoroztatik; alkalmatlansága esetében pedig vagy a községi szegényalap javára ezer forintig terjedhető pénzbírságban vagy hat hónapig tartható fogságban marasztaltatik el.

Azok kik a tiltott nősülésnél vétkesen közreműködnek, a községi szegényalap javára ötszáz forintig terjedhető pénzbírság vagy három hónap tartamáig terjedhető fogság alá esnek, fennmaradván ellenök még a hivatali szabványok szerinti eljárás, ha államszolgálatban állanak.

A ki az ujjonczállítási bizottság előtt meg nem jelen, mi történik azzal?

A ki az ujjonczállítási bizottság előtt megjelenni tartozik, de kielégítő mentség nélkül elmarad, ujjonczszökevénynek, a ki pedig öt tudva ebben elősegíti, a szökésben bűnrészesnek tekintetik, s az ilyenek elleni büntető eljárás alá esik.

Az oly ujjonczszökevény, a ki a szolgálatra alkalmasnak találtatik, ha kimaradását az ebbeli vizsgálaton igazolni nem tudja, de önkénytesen jelentkezett, a rendes sorkatonai szolgálat tartamán felül egy évet, ha pedig nem önkénytesen jelent meg a sorozásnál, két évet tartozik még szolgálni; ha végre szolgálatképtelennek találtatott, három hónapig terjedhető fogsággal sujtandó.

Az ujjonczállítástól való szökésben bűnrészesek három hónapi, vagy különös súlyosbító körülmények fennlétében hat hóig terjedhető fogság alá esnek.

Ha az ujjonczszökevény 36 éves életkorát már meghaladta és nem igazolhatja, hogy már akkor szolgálatképtelen volt, midőn az első korosztályba lépett: hat hónapig terjedhető fogsággal sujtandó.

Az ujonczszökésben való bünrészések három, vagy különösen neheztető körülmények közt hat hónapig terjedhető fogsággal sújtandók.

Az ujonczszökevény elfogása polgári kötelesség.

A hol a hadkötelezettség elleni menekülés szökés útján nagyobb számban fordul elő, ott az ennek meggátlására szolgáló rendkívüli intézkedéseket a honvédelmi miniszterium, a maga felelőssége mellett, rendeleti uton fogja megtenni.

Ki magát szándékosan megcsönkítja, mi büntetésben részesül ?

Minden hadköteles, a kire rábizonyul, hogy magát szándékosan megcsönkította, hivatalból sorozandó be a hadseregbe, s a törvényes sorkatonai szolgálat tartamán felül, két évig tartozik szolgálni.

Kinek van alárendelve a honvédség ?

A honvédség béke idején közigazgatási tekintetben a honvédelmi miniszternek, katonai ügyekben pedig a honvédség főparancsnokának, ellenben háboru idején a király által kinevezett hadvezérnek van alárendelve.

Erre nézve tüzetesebben a honvédségi törvény intézkedik.

A honvédelmi miniszter, illetőleg a honvédség főparancsnoka köteles a honvédség létszámáról, felszereléséről és elhelyezéséről, katonai kiképzéséről és fegyelmi magatartásáról a közös hadügyminiszternek folytonos tudomást nyújtani.

Ki nevezi ki a honvédtiszteket ?

A honvédtisztek minden tiszti fokozatra ő Felsége a király által neveztetnek ki.

A katonai jelvények, rangjelzetek, felszerelés és felfegyverkezés, valamint a szolgálat és gyakorlat szabályai a honvédségnél és sorhadnál, egyenlők lesznek.

Hogyan történik a tiszti kilépés ?

Minden tiszt, ki mint olyan egy évig szolgált, béke idején saját kérelmére de állandó illetékeinek megszüntetése mellett (az eddigi szokásban volt tiszti czim megtartása melletti kilépés helyett), a tartalékba, vagy ha már csak honvédkötelezett volna, a honvédségbe tétethetik által.

Minden tiszt, ki ellen sem bünyfenyítő sem becsületbirósági kereset indítva nincs, tiszti állását önkénynt leteheti. (A tiszti czim megtartása nél-

küli kilépés). Ez által azonban törvényszerűen még hátralekos szolgálati és védelmi kötelezettsége alól épen úgy nem mentetik fel, mint azon tiszt, ki fenytő vagy becsületbirósági uton fosztatik meg tisztii állásától.

A tetteges szolgálat idején kívül nősülés tekintetében a sorhad-tartalék és honvédségbeli szabadságolt legénység mely szabályok alá tartozik ?

A tetteges szolgálat idején kívül a huzamosabb tartamra szabadságolt sorhad-tartalék és honvédségbeli legénység azon része, mely a harmadik korosztályt meghaladta, nősülés tekintetében is a köztörvények és szabályok alá esik, de a sorhad (hadi tengerészeti) vagy honvédségbeli szolgálat-kötelezettségének fentartása mellett.

A tetteges szolgálatban nem álló tartalékosak és honvédek tisztjei és legénysége, minden polgári viszonyaikra nézve, csak azon megszorításoknak vannak alávetve, melyek ezen törvényben alapszanak s a nyilvántartás céljából szükségesek.

Minden külföldön tartózkodó tartalékos honvédtiszt és legénység köteles, mihelyt a nyilvánosság útján tudomást nyerniök kellett arról, hogy a monarchia háboru eshetősége közelében áll, s ezért a tartalék és honvédség behivatása megtörtént, hazájába haladék nélkül visszatérni és a külön meghívást be sem várva, magát jelenteni.

Ki adja a kiköltözködési engedélyt ?

A kiköltözködés (kivándorlás) végett — az elbocsátó engedélyt, sorhad- és tartalékbeli szolgálatkötelezettségben álló egyénnek a közös hadügyminiszterium, honvédnek pedig az illető honvédelmi miniszterium adhatja meg.

A sorhadi szolgálatkötelezett részére azonban csak úgy, ha esetleg még élő szülői is kiköltözködnek.

Ha a kiköltözködés elmarad, az elbocsáttatás által megszakított szolgálatkötelezettség hátralekát az illető tartozik leszolgálni.

Háboru idején sorhadi (hadtengerészeti) vagy honvédségi kötelemben álló egyénnek kiköltözködési engedély nem adható.

Kik felmentettek s tetteges szolgálatteljesítés sora nem került rájuk, mit tartoznak tenni ?

Az oly védkötelezettek, kik a keresetképeességet egyébiránt ki nem záró valami hiányosság miatt (tébolyodottság, stb.) a sorhad (hadi tenger-

részet) vagy honvédségbeli szolgálatra be nem soroztathattak, valamint azok is, kik családi tekintetéből ideiglen felmentettek, s a kikre mint póttartalékosokra a tetteges szolgálatteljesítés sora nem került: a rokkant katonák eltartására vagyoni viszonyaikhoz mért katonasági díjt tartoznak fizetni.

Ezen díj mennyisége és beszedési módja külön törvény által fog meghatározatni.

Mi történik ha háboru esetén a szabályozott hadi állomány nem volna kiegészítve ?

Ha háboru esetében a sorhad (hadi tengerészet) és a honvédség szabályozott állománya nem volna kiegészítve, mindazok, kik az eddig fenállott hadkiegészítési törvényeknek megfelelő, sorozás alatt állottak ugyan, de a hadseregbe (hadi tengerészetbe) be nem osztattak, és 32 éves életkorukat meg nem haladták, háboru esetén és tartama alatt, a jelen törvény értelmében, korosztályaiknak megfelelő hadkötelezettség alá esnek.

A jelen törvény, kihirdetése után, azonnal életbe lépett s hatálya kiterjed azokra is, kik a sorhadban és tengerészetben jelenleg szolgálatban állanak.

A honvédelmi miniszter fel van jogosítva, hogy a jelen törvény életbe léptetésére vonatkozó intézkedéseket, a közös hadügyminiszterrel egyetértőleg megtegye.

Honvédségröli törvények.

Mi a honvédség rendeltetése ?

A honvédség, a fegyveres erőnek kiegészítő része s háború idején a hadsereg támogatására és a belvédelemre, békében kivételesen a közrend fentartására is van hivatva.

Hogyan hivatik be és mozgósítatik ?

Ha háboru veszélye fenyeget: a honvédség összehívása és mozgósítása részben vagy egészben csak ő Felsége a király rendeletére történhetik, a felelős honvédelmi miniszter ellenjegyzése mellett.

Hogyan alkalmaztatik az ország határain kívül ?

A honvédség kivételesen a magyar korona országain kívül is alkalmazható, de erre mindannyiszor a törvényhozás külön intézkedése szükséges.

Csak az országgyűlés együtt nem léteben, ha a halasztásból veszély származhatnék — rendelheti ő Felsége az ország összes miniszteriumának felelőssége s az ország képviselőitének utólag kikérendő jóváhagyása mellett, a honvédséget az ország határain kívül is.

Hogyan egészítetik ki a honvédség ?

A honvédség kiegészítetik :

- a) a tartalékban kiszolgált egyének besorozása által ;
- b) hadkötelezettek közvetlen beosztása által ;
- c) önkénytesekből, kik hadseregbeli kötelezettségöknek eleget tettek, a mennyiben egyébkint is már a honvédségbe nem tartoznának ;
- d) olyan önkénytesekből, kik honvédkötelezettség alá már nem tartoznak és a 36-ik évet meg nem haladták ;
- e) azokból, kik korábbi szabályok alapján a sorhadi szolgálatkötelezettsége alól, váltságdíj lefizetése mellett felmentettek, a mennyiben 32 éves korukat túl nem haladták.

Meddig tart a honvédkötelezettség ?

A honvédségi szolgálatkötelezettség tart :

- a) azokra nézve, a kik a hadseregbeli szolgálatidejüket betöltve lépnek át a honvédségbe, két évre ;
- b) azokra nézve, a kik közvetlen a honvédségbe osztatnak be, tizenkét évre ;
- c) az előbbi szakasz c) és d) pontja alatt érintett önkénytesekre nézve pedig : két évre, s esetleg a háboru tartamára terjed ;
- d) a kiegészítés e) pontja alatt említett egyénekre nézve szintén két évig, azon kedvezménynyel, hogy ezek két évi kötelezettségök idejét életök 20-ik évétől a 32-ikig terjedő korokon belül szabadon választhatják.

Hogyan alakíttatnak és neveztetnek el a honvédtestek ?

A magyar korona-országokban a honvédség 78 zászlóalj gyalogságból, és 28 huszár századból áll.

Ezek egymás közötti folyó számok alatt azon megye-, szék vagy vidék szerint neveztetnek el, a melyből alakulnak s kiegészítetnek.

Háboru idején a honvédség zászlóaljainak és lovas századainak a száma ő Felsége jóváhagyásával és az országgyűlés beleegyezésével szaporítható.

Hány honvédségi kerületek vannak ?

Öt honvédségikerületek vannak ; és pedig : a) dunáninneni, b) dunántúli, c) tiszáninneni, d) tiszántúli és e) az erdélyi kerület.

Ezen kerületek mindegyike több honvédzászlóalji járásokat foglal magában.

Területi felosztás járásokra, a honvédzászlóaljak és századok, végre huszárezredek szerint.

A honvédzászlóalji járások alakításánál a törvényhatóságok (megyék, székek, vidékek, városok stb.) terjedelme és népessége irányadók, s azon arány, melyben azok a seregzredek alakulásához és kiegészítéséhez járulnak.

Minden zászlóalji járás négy századi járásra oszlik.

A honvéd lovas-századok egy vagy több zászlóalji járásból alakulnak.

— A Jászság és Kunság lovas-századi járásokat képeznek.

A honvéd zászlóaljak és lovasszázadok azon seregzredekkel, melyeknek tartalék-állományából alakulnak, semmi további kapcsolatban sem állanak.

Mik a honvédtörzsek és azok rendeltetése ?

A rendes létszámot, a honvéd zászlóaljak és lovas-századoknak mind tisztikarára, mind legénységére nézve és pedig a zászlóaljaknál azok egyes századai szerint, béke idején is nyilván kell tartani.

A tüzérségből, a műszaki (technikai) csapatokból az egészségügyi századokból, a szekerészetből, s a ruházati és élelmezési szakból a honvédséghez átlépő legénységről külön nyilvántartási jegyzék vezetendő.

E végre valamint a raktárkészletek kezelése és felügyelése céljából minden honvéd-zászlóaljnál illetőleg a zászlóalj-parancsnokság állomása helyén, már béke idején egy törzs (Stab) lesz felállítandó.

Ezen zászlóalj törzs-állomásokat, ő Felsége jóváhagyása mellett, a honvédelmi miniszter határozza meg.

Egy zászlóalj törzs áll:

1 törzstisztből, mint zászlóalj-parancsnokból,

1 ügykezelő tisztből, ki egyszersmind a törzstiszt segéde is.

1 orvosból,

1 puskaművesből,

4 őrmesterből a századi járások számára,
 1 altisztből, a törzs részére,
 8 közlegényből a törzs részére,
 2 tiszti szolgából a törzs részére.

A kezelőtiszt a törzs altisztjeivel és közlegényeivel a zászlóalj kimozdulása esetében is helyben marad.

Hol helyeztetnek el a felszerelési készletek ?

A honvédség ruha és felszerelési készletét a mennyiben ez lehetséges, a zászlóalj törzsek székhelyein raktárakba, s a fegyverek biztos fegyvertárakba, ha pedig ilyenek a zászlóalj törzsállomás helyén nem léteznének, a legközelebbi biztos fegyvertárba helyezendők el.

Mennyi a béke-létszám ?

A honvédujonzok kiképzése s a közrend és biztonság fentartása végett, béke idején minden honvéd-zászlóalj részéről törzsének állomása helyén egy század, s minden 4 huszár századból alakult egy-egy század állíthatatik fel.

A békelétszámot időről időre, a béke idején felállított gyalog- és lovas-századok számának netalán szükséges szaporítását s a honvédtestek állomási helyét — ő Felsége, mint legfőbb hadúr engedélyével, a honvédelmi-miniszter határozza meg.

A szabadságosokról.

Béke idején a törzseknél beosztott s az álló századoknál tényleg szolgáló egyének kivételével, valamennyi honvédkötelezettek szabadságra bocsátvák s háborítlanul járhatnak polgári foglalatosságaik után.

Hogyan képeztetnek ki az ujonzok ?

Honvédségbe sorozott ujonzok az álló századoknál csapatonként gyakoroltatnak, s azután szükséghez képest vagy a törzsek és századok legénységének felváltására fordíttatnak, vagy szabadságra bocsátatnak.

Mikor tartatnak a fegyvergyakorlatok ?

A honvédgyalogság rendszerint aratás (mezei takarodás) után szólíttatik össze fegyvergyakorlatra, nevezetesen :

a) évenként két hétig tartó századonkénti gyakorlat,

b) minden második évben 3 hétig tartó zászlóaljankinti gyakorlatra, mely alkalommal a zászlóaljak váltakozva, a sorhadtestek nagyobb fegyver gyakorlataiban is résztvesznek.

A honvéd lovasság szintegy minden évben 2—3 hétre egybehivatik fegyvergyakorlatra, s minden évben nagyobb fegyvergyakorlatok végett a rendes hadtestek közé is beosztható.

Mikor hivatnak össze az ellenőrzési gyűlések ?

Az ellenőrzési gyűlések évenként aratás után hivatnak össze, de azok az e végre beszólitott honvédekre nézve egy napnál tovább nem tarthatnak.

A tisztikar eredeti alapítása és utóbbi kiegészítése.

A honvédség első felállításánál a tisztikar következő elemekből alakúl :

- a) alkalmas nyugdíjazott tisztekből ;
- b) rangjuk fenntartásával kilépett (quietált) tisztekből, a mennyiben ezek hadkötelezettségükhöz képest a tartaléknál tiszti minőségben nem alkalmaztatnak ;
- c) volt honvédtisztekből és más oly egyénekből, kik közbecsülésben állanak, hadkötelezettségüknek már eleget tettek, s a tiszti állomásra kellő képességgel birnak ;
- d) a honvédség altisztjeiből, kik a tiszti vizsgát kielégítőleg letették s egyébiránt is a tisztségre képesültek.

Rendszerint hogyan egészítették ki a honvéd tisztikar ?

- a) a hadseregben szolgáló tisztek átlépése által ;
- b) tartaléki tisztek által, kik a hadseregnél szolgálat-idejüket kitöltötték ;
- c) fokozatos előléptetés útján magában a honvédségben, a hadsereg-re nézve fennálló alapelvek szerint, azaz vagy megfelelő vizsgatétel után, vagy a nélkül is jutalomképen azoknak, kik különben is kellő képességgel birva, magukat az ellenség előtt kitüntették.

Minden honvédtisztnak a magyar korona országain belül állampolgári joggal kell birnia vagy meg kell azt szereznie.

A honvédtisztek beosztásánál a zászlóaljakba vagy lovas századokba, azoknak állandó lakhelye lehetőleg tekintetbe veendő.

Mily allást foglal el a honvédtiszt a hadseregbeli tiszt irányában ?

A honvédtisztek tisztí fokozatok szerint egyenlők a sorkatonaság tisztjeivel; ugyanazon fokozatbeliek között a sorhadbeli tisztet illeti az elsőbbség.

Milyen a vezénnyelv, zászló, rangfokozati jelvények, a felszerelés, fegyverzet, szolgálat és gyakorlatok szabálya ?

A honvédség vezénnyelve a magyar, zászlója ő Felsége nevének jelvényei mellett, az ország színeit és czimerét viseli. Egyébiránt a katonai jelvények, rangjelzetek, a felszerelés és fegyverkezés, valamint a szolgálat és gyakorlat szabályai a honvédségnél és a sorhadnál egyenlők lesznek.

Mik az illetékek ?

A honvédség tisztjei és legénysége, szolgálatuk tartama alatt, béke idején úgy, mint hadkészségben (Kriegsbereitschaft) és háboru idején, ugyanazon illetékekben részesülnek, melyekben a hadseregbeliek.

A zászlóaljak törzseinél béke idején alkalmazott orvosok azonban, a kik ilyenkor a helyben lakó hadköteles orvosok közül szemeltetnek ki, a teljes illeték helyett csak évi általányban részesülnek.

Az időszaki fegyver-gyakorlatok és az ujonczok kiképzetésének tartama alatti illetékek, rendelet útján fognak szabályoztatni.

Ellátás.

A háboruban vagy általán tényleges szolgálatban rokkantá lett honvédtisztek és honvédek, ugyanazon kedvezményekben részesülnek, a melyek a hadseregbe nézve e tekintetben fennállanak.

Ugyan ezen kedvezmények kiterjednek az ellenség előtt elesett, vagy sebeik következtében elhalt honvédtisztek özvegyeire és árváira is.

Költségviselés.

A honvédség összes költségei a honvédelmi miniszterium tárczáját terhelik; azon költségeket azonban, melyek a honvédség mozgósításából és hadi czélokra lett alkalmazásából erednek, a közös hadügyminiszter tárczája viseli.

Melyek a honvédek polgári-jogai a tetteges szolgálat idején kívül ?

A tetteg szolgálatban nem álló honvédek (tisztok és legénység) bármintemű polgári viszonyaikra nézve, csak azon megszorításoknak vannak alávetve, melyek a védrendszerről szóló törvényben vannak felállítva, s a nyilvántartásra nézve szükségesek.

Ez utóbbi célból kötelesek az illetén honvédek tartózkodási helyük minden változtatását, az illetékes honvéd nyilvántartási hivataloknak, azaz mind annak, melynek területéről távoznak, mind pedig annak, melynek területére átmennek, bejelenteni; azon esetben pedig, ha más zászlóalj járásba települnének át: az ottani zászlóalj (vagy lovas század) állományába leendő áthelyeztetésükért folyamodni.

Ugyan ily feltételek alatt a honvédtisztek is megváltoztathatják ideiglenes vagy állandó lakásukat; más zászlóaljba való áttételük azonban, az állományi és szolgálat viszonyaitól, és törzstisztekre nézve Ő Felsége, tisztokra nézve pedig a honvédelmi miniszterium elhatározásától függ.

A külföldön tartózkodó honvédek, mihelyt a nyilvánosság útján értesülniök kellett arról: hogy a birodalom a háboru küszöbén áll, s hogy e miatt a honvédség fegyverbe szállított, azonnal, s illető helyükön jelentkezni kötelesek.

Mi az összehívó parancs elleni engedetlenség büntetése ?

A honvédtiszt, ha a fegyvergyakorlatra vagy szolgálattételre felhívó rendelet folytán a meghatározott időre meg nem jelenik, egy héttől három hónapig terjedhető fogsággal, az ily eset harmadszori előfordulásánál pedig, sőt háboruban már a legelső esetben is, haditörvényszékieleg büntetendő.

A behivatásnak nem engedelmeskedő honvédlegénység, a hadsereg tartalékosaira nézve fennálló szabványok alá esik.

Kiköltözködés (kivándorlás.)

A honvéd csak a honvédelmi miniszter engedelmével költözködhetik ki az országból.

Ha a kiköltözködés elmarad, az elbocsáttatás által megszakított szolgálatkötelezettség hátrálékát az illető tartozik leszolgálni.

Háboru idején kiköltözködési engedély nem adatik.

Mi a honvédelmi főhatóságok hatásköre ?

A honvédség minden ügye a honvédelmi miniszter hatáskörébe tartozik. Tisztán katonai rendelkezés czéljából ő Felsége által honvédségi főparancsnokul egy tábornok és minden honvédségi kerület részére egy tábornok, vagy főbbrangú törzstiszt, honvédségi kerület-parancsnokul neveztetik ki.

A honvédelmi miniszterium hatásköre kiterjed különösen :

Béke idején:

- a) a létszám nyilvánítására,
- b) a tisztek személyi ügyeire; — ide értve a tisztai előléptetések iránti kijelöléseket is, a honvédség főparancsnokának véleményezése mellett,
- c) a legénység minden személyi ügyeire,
- d) a ruházatra, felszerelésre, fegyverzetre,
- e) az élelmezésre,
- f) a szállásolásra,
- g) az időszakai fegyvergyakorlatok iránti intézkedésre.
- h) oly intézkedésekre, melyek szerint a honvédség egy része esetleg a közrend és közbiztonság érdekében, felhasználtassék.

Háboru eshetősége és kiütött háboru idején:

- i) mind azon intézkedésekre, melyek a honvéderőnek gyors kiállítására és harczképességének állandó fenntartására megkívántatnak,
- k) ha a fővezérség az országnak csatátré leendő előkészítését követelné, ez iránti közreműködésre.

A honvédségi főparancsnok kötelességei:

- 1) a katonai kiképzetés vezetése,
- 2) a fegyelmi felügyelet,
- 3) a létszám nyilvántartás, és
- 4) a hadszer-készletek feletti felügyelet,
- 5) a fegyelmi hatalom gyakorlása a tisztek és tetteleg szolgálatban álló legénység felett,
- 6) a honvéd-kerület vagy csapat-parancsnok részéről beérkező előléptetési kijelölések, vagy a tisztek személy-ügyeire vonatkozó, egyéb előterjesztvények feletti véleményadás.

A honvéd-kerület parancsnokának kerületére nézve hasonló hatásköre van, mint fentebb a honvédségi főparancsnoknak az összes honvédségre nézve meghatározottat.

Hogyan történnek az ő Felségéhez intézendő felterjesztések ?

A honvédség ügyében a felterjesztéseket ő Felségéhez, a honvédelmi miniszter teszi.

A honvédelmi miniszter és a honvédhatóságok közötti hivatalos levelezés, a honvédségi főparancsnok útján történik. — Ez utóbbi a hatásköréhez tartozó ügyekben a honvédhatóságokkal és csapatokkal önállólag is rendelkezhetik ugyan, de fontosabb rendelkezéseiről egyuttal a honvédelmi minisztert is köteles értesíteni.

Milyen a honvédségi főparancsnok szolgálati viszonya a sorhadbeli főparancsnokok irányában ?

A honvédségi főparancsnok béke idején a hadsereg vezénylő tábornokaival egyenrendű viszonyban áll.

A tetteleg szolgálatban álló honvédcsapatok béke idején, s valameddig kiválóan csak a közrend és biztonság fentartására alkalmaztatnak, kizárólag a honvédhatóságok rendelkezése alatt állanak, mihelyt azonban közös cselekvésre, vagy a hadsereg csapataival együttes fegyvergyakorlatra hivatnak fel, ezen viszony tartamára az illető hadseregbeli csapatparancsnok rendelkezése alá esnek.

A honvédségi főparancsnok tartozik az országban fenálló honvédosztályok létszáma és elhelyezése, valamint az ilyekben előforduló változások felől, a hadseregbeli vezénylő tábornokokat vagy maga értesíteni, vagy a honvédkerületi parancsnok által értesíttetni.

Háboruban az összes honvédség, parancsnokával együtt, a fővezérnek van alárendelve, ki azt a körülmények igénylete szerint nagyobb osztályzatu hadtestekben és vagy külön, vagy a hadsereg csapataival elegendesen használja.

Ki nevezi ki a tiszteket ?

A honvédség főparancsnokát, a kerületi parancsnokokat és törzstiszteket közvetlenül ő Felsége, a többi tiszteket ellenben béke idején a honvédelmi miniszter, háboru idején pedig a parancsnokló fővezér előterjesztésére nevezi ki.

Kik gyakorolják a fegyelmi büntető jogot ?

A tetteleg fenálló honvédosztályok parancsnokai a fegyelmi büntető jogot azon mérvben gyakorolják, mint a hasonló sorhadbeli tábornokok.

E részben a honvédkerületi parancsnok az osztály-tábornokkal (Truppen-Divisionär), a honvédségi főparancsnok pedig a vezénylő tábornokkal egyenjogu.

Ki nevezi ki az altiszteket ?

Az altiszteket a fenálló honvédtettek arányához képest s a szabály-szerű létszámig, a honvédzászlóalj, osztály, vagy önálló lovas század parancsnokai nevezik ki.

Mily viszony áll fenn a közös hadügyminiszter irányában ?

Hogy a közös hadügyminiszter a birodalom közös védelmére szolgáló eszközökről folytonos tudomással birhasson, a honvédelmi miniszter őt, a honvéd-osztályok létszáma, a felszerelési készletek mennyisége és minősége, az elhelyezés, valamint a honvédségre vonatkozó egyéb szükséges adatok felől is, időszakonként értesíteni.

A honvédség katonaképzetségi fokáról s fegyelmi állapotáról a közös hadügyminiszternek, a honvédség főparancsnoka részéről, a honvédelmi miniszterium utján időszakilag jelentés teendő.

A nemzetőrségről szóló 1847—48. évi XXII. törvényczikk, mely az 1865—67. évi XI. törvényczikk által egyelőre felfüggesztetett, ezennel teljesen hatályon kívül helyeztetik és életbe lép helyette:

A nemzet felfegyverkezése, a népfelkelés.

Mi a népfelkelés kötelezettsége és tartama ?

Minden fegyverfogható honfi és mindaz, a ki az országban állandó megtelepedésre engedélyt nyert, ha a sorhad, hadi tengerészet, vagy honvédsereg (honvédség) soraiba nem tartozik, teljes 18 éves életkorán túl, betöltött 40 éves koráig köteles a felkelésre; és pedig ott, a hol éppen a felhívás idején állandóan tartózkodik.

Hogyan rendeltetik el a népfelkelés és meddig terjed kötelezettsége ?

A népfelkelés elrendelése ö Felsege parancsára, a honvédelmi miniszter utján, akkor s azon mérvben történik, a midön s mennyiben az ország az ellenséges megrohanás veszélye által közvetlen fenyegetve van.

A felkelés tetteges felhívása és alkalmazása az ö Felsege által kijelölt hadi parancsnok által eszközöltetik.

A felkelés rendszerint csak szülöföld (megye, vagy kerület) környékén s ettöl legfeljebb csak néhány napi menet távolságra köteles szolgálatot tenni.

De ha csata közben a visszavonuló ellenséget üzöbe kell venni : a népfelkelés — a mennyiben saját határaink ótalma megengedi — az ellenséget az ország határain túl is tartozik üldözni ; az ily csata végével azonban ismét visszatér.

Mi a felkelés rendeltetése ?

A felkelés rendeltetése : a sorhadat és honvédsereget támogatni az által, hogy a harcszintér előkészítésénél alkalmaztassék, az ellenséget minél több oldalról nyugtalanítsa és károsítsa, közlekedésüket megszakítsa, vagy helyreállítsa, akadályokat vessen, végre, hogy a küldöncz és a hadi célok által igényelt egyéb szolgálatokat teljesítse.

Milyen a népfelkelés fegyverzete és felszerelése ?

A fegyverzetnek lehetőleg lö. és szürő fegyverből kell állani ; e végre a löszerek és a mennyiben kitelik, a fegyverek is, a sorhad és honvédsereg készleteiből szolgáltatnak ki.

A fegyverkészletek elégtelensége esetében a népfelkelés, egyformaságra való tekintet nélkül, más módon tartozik felfegyverkezni.

Mikor alkalmaztatik és bocsáttatik szét a népfelkelés ?

A népfelkelés alkalmazása és elbocsáttatása a hadműveleteket vezénylő katonai parancsnoktól függ.

[Kik mentesek a felkelési kötelezettség alól ?

Rendszerint egyedül csak a testi teljes alkalmatlanság mentesít a felkelési kötelezettség alól ; oly egyének azonban, a kik a közügyek ellátására akkor, midön a felkelés iránti felhívás történik, vagy a kik családjuk fon-

tartására a felkelés rövid tartama alatt is nélkülözhetetlenül szükségesek, esetenként a felkelési szolgálattétel alól mentesíthetők.

Miből fedeztetnek a költségek ?

A népfelkelés által teljesítendő honvédelem költségei a közös hadi tárczából fedeztetnek.

Hogyan alakulnak a népfelkelési osztályok és hogyan választatnak a tisztek ?

A népfelkelés csak akkor alakít a maga soraiból gyalog- és lovas-századokat és munkás osztályokat, ha már a készentartás (Bereitschaft) iránti rendelet megjelent.

Minden ilyen gyalog- vagy lovas-század, vagy munkás osztály maga választja fő- és altisztjeit.

Ha több gyalog- vagy lovas-századok egyesítve vesznek részt a harcban: a közös parancsnokot a századosok választják.

A népfelkelési fő vagy altisztek e minősége háboru végével megszűnik.

Kik tartoznak még a népfelkelésben részt venni ?

A pénzügyőrség és valamennyi közbiztonsági fegyveres közegek, ha a hadi viszonyok úgy kívánják, kötelesek, rendes hivatásokat egyelőre mellőzve, a népfelkeléshez csatlakozni.

Milyen a ruházat és jelvények ?

A népfelkelés tisztjei és legénysége szokott ruházatukat megtartják, a jelvényök csak egy nemzeti kardkötőből áll, mely a bal kar felső részén alkalmaztatik.

A népfelkelés fő- és altisztjei jogosítvák honvédelmi szolgálatuk tartama alatt a katonai díszjeleket és megkülönböztetési jelvényeket hordani.

Zsold- és élelmezést kapnak-e ?

A népfelkelés tagjai azon naptól fogva, a melyen községükből kiindulnak, és pedig a lovasok lovaikra nézve is, a honvédelmi miniszterium által meghatározott zsold- és élelmezés élvezetébe lépnek.

Népjogi oltalom.

A népfelkelés, mint a fegyveres erő kiegészítő része, a népjog paizsa alatt áll.

Mily bíróság ítél felette?

A népfelkelés, megalakulásától fogva hazabocsáttatása napjáig, minden katonai vétségek és kihágások tekintetében, a katonai büntető törvények alatt áll.

Ki gyakorolja a fegyelmi büntető-jogot?

A fegyelmi büntető jogot minden megalakult népfelkelési testületnél a parancsnok elnöksége alatt egy szabadon választott fegyelmi tanács gyakorolja.

Jutalmazás, s a sebesültek, betegek, rokkantak, özvegyek és árvák ellátása.

Kitünő hadi-tények megjutalmazására, a megsebesülteknek vagy szolgálatban megsebesülteknek gyógyintézetekbe való felvételére, a szolgálatban rokkantá lett egyének, mint szintén az ellenség előtt elesettek vagy sebeikben elhaltak özvegyeinek és árváinak ellátására nézve, a népfelkelés a sorhaddal és honvédsereggel egyenjogunak tekintetik.

(Ezen füzetke német nyelven is kapható).

